

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci

žalobkyně: J. G.

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 6. 2022, č. j. MPSV-2022/109370-923,
ve věci příspěvku na zvláštní pomůcku

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 21. 6. 2022, č. j. MPSV-2022/109370-923, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou doručenou soudu dne 11. 8. 2022 domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 6. 2022, č. j. MPSV-2022/109370-923 (dále „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce ČR – Krajské pobočky v Ostravě ze dne 25. 5. 2022, č. j. 381468/22/KA (dále „prvostupňové

Shodu s prvopisem potvrzuje

rozhodnutí“), kterým zamítl žádost žalobkyně ze dne 27. 1. 2022 o příspěvek na zvláštní pomůcku, kameru s hlasovým výstupem, konkrétně zařízení OrCam MyEye (dále „kamera OrCam“).

2. Žalobkyně v žalobě uvedla, že nesouhlasí s důvody žalovaného, pro které jí nebyl přiznán příspěvek na zvláštní pomůcku. Je přesvědčena, že zákonné podmínky splňuje s ohledem na své postižení, které je možné kvalifikovat jako těžké zrakové postižení uvedené v části I bodě 2 písm. b) přílohy k zákonu č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění účinném ke dni rozhodnutí žalovaného (dále „zákon o poskytování dávek“). K důvodům uvádí, že nesouhlasí s tím, že by disponování dosavadními pomůckami vylučovalo přiznání příspěvku na pomůcku novou. Podle jejího názoru totiž kamera OrCam poskytuje odlišné a širší využití, které dovozovala taktéž s odkazem na novelizovanou vyhlášku č. 388/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále „vyhláška“), a přílohu k ní. Žalobkyně právě z existence samostatné položky v textu přílohy vyhlášky – kamera s hlasovým výstupem – dovozuje unikátnost takové pomůcky a nemožnost srovnání s dalšími pomůckami.
3. OrCam by zajistila žalobkyni větší samostatnost, informovanost a kontakt s okolím. K aspektu samostatnosti uvedla, že navzdory přiznání průkazu ZTP/P vnímá možnost doprovodu průvodcem jako právo, nikoliv povinnost, proto neváhá, že kamera OrCam je primárně určena uživatelům, kteří jsou schopni pohybovat se samostatně. S ohledem na její zrakové postižení trpí značným informačním deficitem, který by mohl být z velké míry kompenzován požadovanou pomůckou. Namítla, že nemůže být nucena přijímat méně informací pouze z důvodu jejího hendikepu. Kamera OrCam zároveň poskytuje širší využití než mobilní telefon iPhone. Při jejím užívání by mohla žalobkyně mít volné obě ruce, což by ji pomohlo při řešení nejrůznějších situací (nakupování, pohyb po ulici, komunikace s úřady), zároveň by žalobkyni usnadnila navazování kontaktů i studium na univerzitě třetího věku, kterou navštěvuje. Žalobkyně vyloučila, že by snad dosažení vyššího věku mělo odůvodnit nepřiznání příspěvku na určitou zvláštní pomůcku. Je nerozhodné, že žalobkyně je v důchodovém věku a nevykonává zaměstnání, ani se na něj nepřipravuje. Žalobkyně zdůraznila, že se navzdory hendikepu snaží žít nadále aktivně a že se zdokonaluje v angličtině, a to i z důvodu, že část její rodiny žije v USA.
4. Žalovaný ve svém vyjádření připomněl předchozí průběh správního řízení. Ve vlastním vyjádření k žalobě uvedl, že žalobkyně nikde nepracuje, nepřipravuje se na budoucí povolání. Požadovanou pomůcku k těmto účelům tedy nepotřebuje. Ani studium na univerzitě třetího věku nemůže odůvodnit poskytnutí pomůcky, neboť žalobkyně již vlastní pomůcku v provedení chytrý telefon iPhone vybavený OCR aplikací KNFB Reader a Voice Dream Reader, kdy tuto přenosnou pomůcku může využívat jak v interiéru, tak i exteriéru a z hlediska účelnosti se předpokládá, že takto bude pomůcka také žalobkyní využívána. Žalovaný dále odkázal na možnost dodatečného vybavení mobilního telefonu aplikací pro rozpoznání textu, tváří a barev a ještě např. aplikací pro rozpoznávání čárových kódů, čímž by žalobkyně měla zařízení se stejnými schopnostmi jako má kamera OrCam. Musela by však požádat o poskytnutí příspěvku na jinou zvláštní pomůcku, a to speciální programové vybavení pro zrakově postižené. Žalovaný se ve vyjádření ztotožnil s námitkou žalobkyně o možnosti zažádat o poskytnutí příspěvku na jakoukoliv pomůcku, nicméně upozornil, že konečné rozhodnutí o poskytnutí příspěvku stojí na posouzení vhodnosti a využitelnosti pomůcky a její ceně. Dle názoru žalovaného však žalobkyně již disponovala srovnatelnou pomůckou, a to telefonem iPhone, na který

čerpala příspěvek v roce 2020. K námitce žalobkyně, že jí nebyl přiznán příspěvek na pomůcku z důvodu vyššího věku či důvodu, že žalobkyně již nepracuje, žalovaný odkázal na poskytnuté příspěvky na zvláštní pomůcky za období předchozích 60 měsíců (např. na náramek Sunu Band, digitální čtecí přístroj pro nevidomé s hlasovým výstupem aj.). Závěrem žalovaný ve svém vyjádření připomněl účel vyhlášky, a to vymezení osob, kterým za splnění zákonných podmínek vznikne nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku uvedenou v seznamu. Z uvedených důvodů navrhl, aby soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

Zjištění ze správního spisu

5. Krajský soud ze správního spisu zjistil, že žalobkyně požádala prostřednictvím Úřadu práce České republiky – Krajská pobočka v Ostravě (dále „ÚP“) dne 27. 1. 2022 o příspěvek na zvláštní pomůcku – kameru s hlasovým výstupem. Ke své žádosti přiložila proforma fakturu č. P21/111 vystavenou společností GALOP spol. s r.o., jedinou položkou na faktuře byla kamera s hlasovým výstupem OrCam MyEye v hodnotě 134 550 Kč vč. DPH. ÚP si nechal za účelem rozhodnutí o příspěvku na zvláštní pomůcku posoudit zdravotní stav žalobkyně Okresní správou sociálního zabezpečení Karviná (dále „OSSZ“).
6. Závěrem posudkového zhodnocení OSSZ bylo, že v případě žalobkyně se jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, kdy rozhodující příčinou je praktická nevidomost obou očí při degeneraci pigment. sítnice s trubicovým perimetrem 3 st. Jde o těžké zrakové postižení, uvedené v písm. b) bodu 2 části I přílohy k zákonu o poskytování dávek, a nejde o zdravotní stav uvedený v části II téže přílohy.
7. Soud dále ze správního spisu zjistil, že žalobkyni bylo v minulosti přiznáno několik příspěvků na zvláštní pomůcku, konkrétně na náramek Sunu Band (příspěvek ve výši 12 051 Kč proplacený dne 29. 8. 2019), dálkový ovladač VPN (příspěvek ve výši 3 000 Kč proplacený dne 8. 6. 2022), digitální čtecí přístroj pro nevidomé s hlasovým výstupem v provedení Apple iMac 27“ (příspěvek ve výši 82 719 Kč proplacený dne 17. 9. 2018), přenosnou zvětšovací lupu RUBY 7 HD (příspěvek ve výši 31 410 Kč proplacený dne 4. 1. 2019), digitální zápisník pro zrakově postižené s hlasovým výstupem a braillovým displejem v provedení Apple MacBook Air 13“ (příspěvek ve výši 55 593 Kč proplacený dne 17. 4. 2019) a multifunkční elektronickou komunikační pomůcku pro zrakově postižené a hluchoslepé v provedení mobilní telefon Apple iPhone SE 2020 64 GB vybavený aplikací pro digitalizaci textů OCR KNFB Reader, elektronickou čtečkou digitalizovaných materiálů Voice Reader a speciální úpravou s ohledem na potřeby zrakově hendikepovaného uživatele (příspěvek ve výši 17 352 Kč proplacený dne 1. 7. 2020; dále „iPhone“), vše souhrnně dále pod označením „zvláštní pomůcky žalobkyně“.
8. ÚP dne 25. 5. 2022 žalobkyni žádost o příspěvek na zvláštní pomůcku zamítl. Vycházel přitom z posudku o zdravotním stavu vyhotoveném OSSZ, cenové nabídky na kameru OrCam a odůvodnění žádosti. ÚP ve svém rozhodnutí připomněl dřívější příspěvky na zvláštní pomůcky žalobkyně. ÚP polemizoval s důvody uváděnými žalobkyní v žádosti, kdy zpochybňoval vlastnosti kamery OrCam, jako je bezproblémové čtení textu, jakož i bezpečnost při užívání z důvodu způsobu připevnění k brýlové obrubě. ÚP taktéž polemizoval s užitnými vlastnostmi v porovnání s pomůckou iPhone, která je mnohonásobně levnější, a kterou žalobkyně disponuje. Úplným závěrem ÚP upozornil, že kamera OrCam je určena primárně osobám pohybujícím se v exteriéru bez doprovodu, což

není případ žalobkyně, která uvedla, že spíše využívá doprovodu, čemuž taktéž odpovídá skutečnost, že je držitelkou průkazu ZTP/P.

9. Žalobkyně podala dne 30. 5. 2022 proti prvostupňovému rozhodnutí odvolání. V odvolání namítla, že oproti předchozím letům došlo k legislativní změně a příloha k vyhlášce nově zakotvuje přímo položku „kamera s hlasovým výstupem“, což rozvedla v tom směru, že si je zákonodárce vědom významu pomůcky pro hendikepované, kdy toto vyjádřil systematickým oddělením telefonu v jiné kategorii. Žalobkyně obdobně se žalobou namítala, že pomůcka jí pomůže rozšířit obzory a možnosti a nebude tolik závislá na pomoci průvodce při nakupování, výletech a jiném trávení volného času. S ohledem na ztrátu zraku u ní postupně ochabl zájem o přísun informací, je jí nepříjemné obtěžovat další osoby. Žalobkyně uvedla, že odkázanost na pomoc jiných je pro ni nepříjemná i psychicky. Z těchto důvodů by uvítala kameru OrCam, znamenala by pro ni pomoc při sebeobsluze. Její potřebu vyzdvihovala zejména v exteriéru (např. na úřadech, u lékaře, při nákupu apod.), jakož i při vzdělávání. Žalobkyně dále v odvolání uvedla, že kamera OrCam je jedinečnou pomůckou, která je na trhu jediná, a proto nemůže být srovnávána s jinými pomůckami.
10. Žalovaný v napadeném rozhodnutí nepřisvědčil námitkám žalobkyně a ztotožnil se s názorem ÚP, který přihlédl ke zvláštním pomůckám žalobkyně, na které již příspěvek obdržela a které využívala. Podle názoru žalovaného byla žalobkyně dostatečně vybavena stávajícími pomůckami, a to i ke studiu na univerzitě třetího věku. Žalovaný taktéž nepřisvědčil obavě žalobkyně z možné krádeže pomůcky iPhone při manipulaci.

Posouzení krajským soudem

11. Krajský soud poté, co zjistil, že žalobní návrh je věcně projednatelný, přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době rozhodování žalovaného, tedy ke dni 21. 6. 2022 (ust. § 75 odst. 1 s. ř. s.).
12. Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
13. Podle § 9 odst. 1 zákona o poskytování dávek *nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba se zdravotním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu uvedeným v příloze tohoto zákona, a její zdravotní stav nevylučuje přiznání tohoto příspěvku.*
14. Krajský soud má za nesporné, že žalobkyně je osobou se zdravotním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Rozhodující příčinou je těžké zrakové postižení, uvedené v písm. b) bodu 2 části I přílohy k zákonu o poskytování dávek, a nejde o zdravotní stav uvedený v části II téže přílohy.
15. Podle § 9 odst. 5 písm. b) téhož zákona *podmínkou pro poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku dále je, že zvláštní pomůcka umožní osobě sebeobsahu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím; přitom se přihlíží i k dalším pomůckám, zdravotnickým prostředkům, úpravám a předmětům, které osoba využívá.*
16. Podle § 9 odst. 10 věty první téhož zákona *příspěvek se poskytuje na zvláštní pomůcku v základním provedení, které osobě vzhledem k jejímu zdravotnímu postižení plně vyhovuje*

a splňuje podmínku nejmenší ekonomické náročnosti.

17. V části II bodu 3 písm. b) přílohy č. 1 k vyhlášce č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů se podává, že *osobám se zdravotním postižením, které je uvedeno v části I bodě 2 písm. a) až c) přílohy k zákonu, jsou určeny tyto zvláštní pomůcky: a) diktafon, b) kamera s hlasovým výstupem.*
18. Z výše uvedeného vyplývá, že žalobkyně je osobou, které s ohledem na její zdravotní postižení zákon obecně přiznává možnost získání příspěvku na zvláštní pomůcku – kameru s hlasovým výstupem, neboť její zdravotní postižení je možné podřadit pod postižení, které je uvedeno v části I bodě 2 písm. a) až c) přílohy k zákonu o poskytování dávek. Předmětem posouzení v projednávané věci je nicméně naplnění podmínek vhodnosti a potřebnosti této zvláštní pomůcky.
19. Žalovaný v napadeném rozhodnutí dospěl k závěru, že žalobkyně nemá nárok na přiznání zvláštní pomůcky, neboť již disponuje pomůckami, které jsou s to plnit shodný účel jako kamera OrCam.
20. Krajský soud se s tímto závěrem neshoduje. Mají – li pomůcky, které byly dosud přiznány žalobkyni, obdobné funkční využití jako kamera OrCam, přičemž žalobkyně toto nezpochybňuje, neznamená to však samo o sobě vyloučení poskytnutí příspěvku na tuto zvláštní pomůcku. Takový závěr nevyplyvá již ani z jazykového výkladu pokynu, obsaženého ve shora citovaném § 9 odst. 5 písm. b) zákona, *přihlédnout* k již poskytnutým pomůckám, neboť *přihlédnout* neznamená automatické vyloučení dalších či jiných zvláštních pomůcek, ale povinnost jejich předchozí poskytnutí při posouzení nové žádosti uvážit.
21. Pro poskytnutí příspěvku vyplývají ze shora citovaných ustanovení podmínky; kromě objektivního kritéria způsobilosti pomůcky sloužit zamýšlenému účelu stanovil zákonodárce pro přiznání příspěvku též podmínku subjektivní vhodnosti, obsaženou v § 9 odst. 10 zákona o poskytování dávek, tedy že pomůcka žalobkyni s ohledem na její zdravotní postižení *plně vyhovuje*. Toto subjektivní hledisko nelze podle názoru soudu pojit pouze s různými provedeními téže pomůcky, ale je kritériem pro volbu mezi poskytnutím příspěvku na různé pomůcky sloužící témuž nebo obdobnému účelu. I pomůcka obecně způsobilá umožnit osobě sebeobsluhu nebo realizaci pracovního uplatnění, přípravu na budoucí povolání, získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím, tedy splnit zákonem požadovaný účel, nemusí být pro konkrétní osobu vzhledem k jejímu zdravotnímu postižení plně vyhovující, přičemž příspěvek lze poskytnout na vyhovující pomůcku.
22. Žalobkyně své námitky ve správním řízení směřovala právě k tomu, že pomůcka OrCam jí vyhovuje více (plně), než již poskytnuté pomůcky, zejména aplikace v mobilním telefonu. K tomuto svému tvrzení snášela množství argumentů. Jednak umožnění větší nezávislosti na třetí osobě, uvolnění rukou, též vzhledem k tomu, že v ní má slepeckou hůl, až po otázku vyšší bezpečnosti. Žalovaný ani správní orgán prvního stupně však k těmto argumentům nepřihlédli, když setrvali na tom, že téhož nebo obdobného účelu může žalobkyně dosáhnout s již poskytnutými pomůckami, zejména mobilním telefonem vybaveným příslušnou aplikací. Kritériem vyšší vhodnosti pomůcky OrCam se tak nezabývali. Soud si na rozdíl od žalovaného dokáže představit situace, při kterých je

objektivně zcela nedostačující, ba dokonce nevhodné užívání mobilního telefonu jako zvláštní pomůcky, v tomto považuje námitky uváděné žalobkyní za relevantní.

23. Podle názoru soudu je nutné při posuzování hlediska, zda pomůcka vyhovuje, zohledňovat i technické opotřebení, byť tato podmínka pro poskytnutí příspěvku ze zákona explicitně nevyplyvá. Soud má pak za to, že výslovné uvedení položky označené jako kamera s hlasovým výstupem v příloze vyhlášky (novela provedená vyhláškou č. 442/2021 Sb.) je výmluvnou a ukázkovou ilustrací technického pokroku, kterou reflektovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí: *„Na základě vývoje daných produktů, zkušeností s jejich užíváním a s přihlédnutím k názorům (požadavkům) Národní rady osob se zdravotním postižením ČR (dále jen „NRZP“) a SONS se navrhuje vyčlenění určitých produktů (kamery s hlasovým výstupem, někdy označované jako „mluvící kamery“) z dosavadní položky „digitální čtecí přístroj pro nevidomé s hlasovým výstupem a rozšíření okruhu osob, kterým je s pořízením těchto produktů pomáháno.“* (Ministerstvo práce a sociálních věcí: Odůvodnění vyhlášky č. 442/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů, č. 442/2021 Dz). V tomto nemůže obstát názor žalovaného o dostatečné technické vybavenosti žalobkyně, neboť zvláště u elektronických zařízení je nabílední otázka technického pokroku, na což reagovala taktéž výše uvedená novelizace vyhlášky. V tomto tak soud sdílí názor žalobkyně o jedinečnosti pomůcky.
24. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí taktéž několikrát odkazoval na to, že žalobkyně nepracuje, nepřipravuje se na budoucí povolání, pročez z těchto důvodů není možné příspěvek na zvláštní pomůcku přiznat. Soud však na tomto místě připomíná, že § 9 odst. 5 písm. b) zákona o poskytování dávek stanovuje podmínky pro přiznání příspěvku extenzivněji. Žalobkyně zmiňovala již v řízení před správními orgány jako významnou motivaci k pořízení pomůcky získání vyšší míry samostatnosti a navázání kontaktu s okolím, což je rovněž zákonný účel posuzovaného příspěvku.
25. Právě s podporou hendikepovaných osob se začleněním a (znovu)zapojením do společnosti, jakož i dosažením a udržením co nejvyšší míry samostatnosti počítá mimo jiné Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, vyhlášená pod č. 10/2010 Sb. m. s., k jejímuž naplňování se zavázala i Česká republika (např. čl. 19, 20 nebo 24 této Úmluvy). V tomto ohledu je tak třeba vyčíst žalovanému, že se blíže nezabýval aspektem potřeby a vhodnosti zdravotní pomůcky prizmatem hlediska sociálního. K tomu vyzývá i důvodová zpráva: *„Potřeba a vhodnost zvláštní pomůcky bude posuzována jak z hlediska zdravotního stavu, tak i z hlediska sociálního.“* (viz Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, č. 329/2011 Dz).
26. Pro úplnost krajský soud dodává, že kritérium vhodnosti požadované pomůcky je limitováno hlediskem ekonomické náročnosti, zakotveným přímo v cit. § 9 odst. 10 zákona, a dále stanovením jednorázového limitu pro příspěvek na zvláštní pomůcku (srov. § 10 odst. 3 zákona o poskytování dávek) a horního limitu součtu vyplacených příspěvků za posledních 60 měsíců (srov. § 10 odst. 7 zákona o poskytování dávek), což jsou mechanismy bránící zneužívání či nadměrnému čerpání příspěvků na zvláštní pomůcku. V tomto směru se žalovaný ani správní orgán I. stupně požadovanou pomůckou nezabýval a dodržení stanovených limitů tak soud předpokládá za nesporné.
27. Na základě shora uvedeného krajský soud uzavírá, že žalovaný v napadeném

rozhodnutí nepřihlédl ke všem zákonným kritériím pro rozhodnutí o žádosti žalobkyně o přiznání příspěvků na zvláštní pomůcku, když setrval pouze na své povinnosti přihlédnout k již poskytnutým pomůckám, což vyložil v rozporu s výše uvedeným jako okolnost bránící příspěvek přiznat. Veden touto úvahou se nezabýval a nezohlednil vhodnost požadované pomůcky OrCam pro žalobkyni, nezohlednil technický pokrok, který vedl ministerstvo práce a sociálních věcí k novelizaci vyhlášky č. 442/2021 Sb. ve vztahu k posuzované kameře a nezabýval se ani sociálním hlediskem, žalobkyní akcentovaným. Jeho rozhodnutí je proto nezákonné a krajský soud je proto postupem podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V dalším řízení opětovně posoudí žádost žalobkyně. Bude se zabývat tím, zda požadovaná pomůcka OrCam je z hlediska žalobkyně vhodnější k dosažení účelu sebeobsluhy, k získávání informací, ke vzdělávání a ke styku s okolím, jak žalobkyně tvrdí, než dosavadní pomůcky, zejména z hlediska větší samostatnosti a bezpečnosti používání. Přihlédne rovněž k technickému vývoji a hledisku sociálnímu a k jako limitujícímu hledisku ekonomické náročnosti a dodržení stanovených limitů pro pomůcky, jak bylo vysvětleno výše.

28. Žalobkyně měla ve věci plný úspěch. Podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ji náleží právo náhrady důvodně vynaložených nákladů proti tomu účastníkovi, který úspěch neměl. Právně nezastoupené žalobkyni však dle obsahu spisu žádné náklady řízení nevznikly a tedy není náhrady, kterou by jí soud mohl přiznat. Procesně neúspěšný žalovaný pak právo na náhradu nákladů nemá.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů po doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 7. prosince 2022

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně